

N:o 201.

Af Herr A. Hedin: Om tillägg och ändringar i Kammarens arbetsordning.

Riksdags-ordningens stadganden, i § 34, att vid riksdags öppnande "framföre Kamrarnes talmän till Konungen, i Kamrarnes namn, deras undersåtliga vördnad", och i § 36 att, vid riksdags avslutande, "riksdagsmännen framföra genom talmännen sina välönskningar", gifva ej anledning, att vid dessa tillfällen politiska tal skola af talmännen hållas, men förbjuda det ej heller. Antagligen torde väl framgent, såsom ofta hitintills, talmännens tal komma att blifva någonting annat och mer än blott "välönskningar" eller uttryck af "vördnad". Skälen till fortsättande af detta häfdvunna bruk kunna vara flera: dels torde numera en återgång till blott artighetsbetygelser förhindras deraf, att man sålunda skulle i någon mån förringa innehållet och betydelsen af en ceremoni, åt hvilken sjelfva grundlagen dock tydligen velat gifva en viss högtidlig och storartad anordning; dels kunde måhända en sådan begränsning af talmännens tal, vid jemförelse med det politiska tal -- trontalet -- hvarmed Konungen helsar Kamrarne, synas till en viss grad inkräkta på den så kallade andra statsmaktens likställighet med den så kallade första statsmakten.

Om det sålunda får anses lämpligt, att talmännens helsnings- och jäfskeds-tal till Konungen äfven framdeles förblifva, hvad jag kallat, politiska tal, synes någon åtgärd böra vidtagas, för att dessa tal, som hållas "i Kamrarnes namn", äfven verkligen alltid blifva trogna uttryck af Kamrarnes åsikter. Uppenbarligen vore det, minst sagdt, högeligen oegentligt, om en talman, i Kammarens namn, inför Konungen frambure sina egna eller en minoritets, måhända mot flertalets afgjordt stridiga, politiska meningar. Det låter ock tänka sig, att sådant skulle kunna föranleda, efteråt, förklaringar och protester, som tilläfventyrs skulle förete i flera afscenden obehagliga sidor, men som stundom, trots förutsedda ledsamheter, ej skulle kunna underlåtas.

Bih. till Riksd. Prot. 1872. 1 Saml. 2 Afd. 2 Band. 23 Häft.

Då jag går att föreslå ett tillägg till Andra Kammarens arbetsordning, i syfte att förebygga den här ofvan påpekade oegentlighet, må för öfrigt hänvisas såväl till praxis i detta och dermed likartade fall under ständsriksdagens tid, som till ett mig bekant exempel å oangenäma följder — hvilka man säkerligen helst skulle velat undvika — af underlåtenhet att iakttaga gällande bruk. Af Borgareståndets protokoll vid 1847—1848 årens riksdag (B. I, sidd. 17—18) inhemtas, att förslag till de tal, som af talmannen, å Ståndets vägnar, skulle hållas vid besvarande af Medståndens deputationers helsningsbesök, samt till Kongl. Maj:ts å rikssalen vid riksdagens öppnande blifvit i Ståndet upplästa och gillade, men att uppläsning af de tal, som skulle hållas vid uppvaktningarne hos Konungen, Drottningen, Enkedrottningen och Kronprinsen, väl blef anmäld, men — då den ej begärdes — icke verkställd. Om följderna af denna uraktlåtenhet inhemtas af protokollet för ett följande sammanträde (anf. st. sid. 20 ff.), att talmannen i helsningstalet till Konungen yttrat sig om de nya näringsförfattningarne på ett sätt, som väckt "obelåtenhet" såväl — så vidt man kan se — hos flertalet af Ståndets ledamöter, som ock hos talmannen sjelf; att talmannen fann sig böra meddela Konungen, att Ståndets ledamöter varit okunniga om helsningstalets innehåll; att efter den härom af talmannen inför ståndet afgifna förklaring en öfverläggning uppstod, i hvilken af ståndets sextiotvå ledamöter ej mindre än tretionio hade ordet för att yttra sig, dels i egna anföranden, dels genom instämmande i andras; att af samtliga talare ingen försvarade hvad som skett eller att, utan Ståndets bifall, å dess vägnar en opinionsyttring afgifvits om den nya näringslagstiftningen, ehuruval sju talare synas hafva hyst samma åsigt som talmannen rörande de ifrågavarande författningarne; samt att de fleste i mer eller mindre betonade uttryck reserverade sig emot eller ogillade samma opinionsyttring.

Slutligen vill jag påminna om, att under de förberedande förhandlingarne i denna Kammaré år 1867 om arbetsordningsfrågan (Prot. b. I, sid. 34) förslag i samma syfte, som det här nedan intagna, af en ledamot väcktes och af en annan understöddes, men att man om anledningen, hvarför detta yrkande — som då ej af någon motsades — ej ledde till något stadgande i det sedermera af ett enskildt Utskott framlagda utkast till arbetsordning, ingenting erfar af nämnda Utskotts utlåtande, hvilket icke innehåller några motiver.

På grund af hvad här anförts, föreslår jag, att i Andra Kammarens arbetsordning må införas ett tillägg af innehåll, att

de tal, som enligt 34 och 36 §§ Riksdags-ordningen, vid riksdags öppnande och afslutande, skola af Kammarens talman, i Kammarens namn, inför Konungen hållas, böra förut i Kammarén föredragas och af Kammarén godkännas.

För framställande af detta förslag har med afsigt valts en tidpunkt, som — hoppas jag — skall beröfva mer eller mindre sinnrika uttolkare hvarje anledning att i förslaget spåra någon ogranulaga, personlig hänsyftning. Vi närma oss slutet af en valperiod, efter hvilken kända förhållanden torde beröfva Kammarén

tillfredsställelsen att på talmansstolen återse den man, som allt sedan den nya representationens början ledt Kammarans förhandlingar. Och ej ens gissningsvis har jag för min del hört uppgifvas, hvem hans efterträdare i det viktiga och svåra värfvet skall blifva.

Hvad angår formen för denna motions behandling, vågar jag — med hänvisning till förfarandet vid utarbetningen af Kammarans arbetsordning och till de skäl, som, med åberopande af Riksdags-ordningens 63 § mom. 3, af en då- och nuvarande representant för Göteborg anfördes mot ärendets öfverlemnande till tillfälligt Utskott — föreslå, att

denna motion hänvisas till ett enskildt Utskott.

Slutligen, och då jag erfarit, att flera Kammarans ledamöter anse arbetsordningen tarvå jemkningar i åtskilliga punkter, tillåter jag mig hemställa, att

det Utskott, till hvilket denna motion kan varda öfverlemnad, må ega att äfven i andra hänseenden, än det af mig påpekade, framlägga förslag till nödiga ansedda ändringar eller tillägg i Kammarans arbetsordning.

Stockholm den 2 Mars 1872.

A. Hedin.

Rättelse

i

Motionen N:o 111.

Sid. 31, rad. 11 uppfir. *står*: en trettiondedel *läs*: en trettiondedel
